

Λόγος Ε΄: Λόγος στηλιτευτικός κατά της ελληνικής πλάνης (Άγιος Μάξιμος ο Γραικός)

/ [Πεμπτουσία](#)

Λόγος Ε΄: Λόγος στηλιτευτικός κατά της ελληνικής πλάνης

Αφού στηλιτεύσαμε με την βοήθεια του Σωτήρος Χριστού την ιουδαϊκή δαιμονοπληξία εναντίον του Θεού, ας στραφούμε τώρα, ψυχή μου, εναντίον των ελληνικών κακοδοξιών και εναντίον του αυθάδους λόγου τους, επειδή και οι υποστηρικτές του, όχι λιγότερο από τους Ιουδαίους, ρίχνουν τα βλάσφημα βέλη τους εναντίον της χριστιανικής πίστεώς μας. Εάν τους ρωτήσει κανείς, γιατί τόσο πολύ μισείτε την τιμιοτάτη χριστιανική πίστη και την υβρίζετε -εξαιτίας των χλευασμών, των εμπτυσμάτων, των ραπισμάτων στις παρειές, του Σταυρού και του ατιμωτικού θανάτου (που υπέστη ο Χριστός)- αυτοί μας αποδοκιμάζουν και μας χλευάζουν, λέγοντας ότι όλα αυτά αποδεικνύουν την αδυναμία του Θεού μας. Αληθώς οι δύστυχοι και ανόητοι δεν καταλαβαίνουν ότι, προσπαθώντας ακριβώς να εξαφανίσουν την Θεία δόξα και την επί πάντων εξουσία Του, άθελά τους αποδεικνύουν Αυτόν ως τον μόνο Βασιλέα, παντοδύναμο και πάνσοφο Θεό. Για τον

λόγο ότι, αν και υπέφερε τόσα μαρτύρια και υπέστη ατιμωτικό θάνατο, όπως λένε αυτοί, Αυτός κατάφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα να ταπεινώσει την υπερηφάνεια και το θράσος των ψεύτικων θεών, να εξαφανίσει από όλη την γη την λατρεία τους και να γκρεμίσει από παντού τους δαιμονικούς ναούς τους. Αυτό δεν το κατόρθωσε με στρατό πολυάριθμο, ούτε με θαρραλέους ενόπλους άνδρες, ούτε στέλνοντας αστραπές εξ ουρανού, αλλά με λόγια πραότητος και με ευχάριστες διδαχές απομάκρυνε όλους από την σκοτεινή πλάνη της ειδωλολατρίας και τους οδήγησε στο αληθινό φως της ευσεβείας Του. Μάλιστα σε αυτούς δεν υποσχέθηκε ούτε επίγεια δόξα, ούτε απόλαυση τροφής η κάτι άλλο ωραίο στην ζωή αυτή, αλλά αντίθετα, όπως είναι γνωστό, προφήτευσε θλίψεις και πάμπολλες δυστυχίες, υποσχόμενος ως βραβείο και ανταμοιβή για όλα αυτά την επουράνια βασιλεία. Αν ψάξετε δε, τότε θα διαπιστώσετε ότι για αυτήν την βασιλεία αναρίθμητο πλήθος ανθρώπων διαφόρων τάξεων και εισοδημάτων σε όλη την γη αρνήθηκε τις περιουσίες. Άλλοι πέρασαν αξιέπαινα την ζωή τους στις ερήμους, ενώ άλλοι βασανίστηκαν διά πυρός και σιδήρου και υπέστησαν πολλά μαρτύρια, πριν αποχωρήσουν για την άλλη ζωή.

Πότε και ποιος από τους θεούς σας η τους ισχυρούς βασιλείς, τους ρήτορες η τους πανσόφους νομοθέτες σας και σε ποια χρονική στιγμή κατάφερε ποτέ να κάνει κάτι παρόμοιο, ακόμη και ανάμεσα στους ομοεθνείς του, ώστε να τους πείσει να μην νοιάζονται για όλες γενικώς τις απολαύσεις αυτού του κόσμου και να τολμήσουν να δεχθούν ακόμη και τον ίδιο τον θάνατο υπομένοντας με χαρά τα πάθη υπέρ της ευσεβείας; Αλλά δεν θα βρείτε ούτε έναν, όσο και να ψάξετε, καθώς αυτό είναι αδύνατον για την ανθρωπίνη ισχύ και την ανθρωπίνη σοφία. Αντιθέτως ο Εσταυρωμένος κατάφερε να το πραγματοποιήσει σε σύντομο χρόνο σε ολάκερη

την πλάση με ελάχιστους αγράμματους ανθρώπους. Το πλέον δε αξιοθαύμαστο είναι ότι αυτή η τόσο ραγδαία αλλαγή συνετελέσθη, μολονότι η πίστη μας υπέστη σκληροτάτους διωγμούς εκ μέρους των πιο σκληρών βασανιστών. Παράλληλα ταραχθηκε και κατακλύστηκε από τις αναρίθμητες επιθέσεις των αιρέσεων, άλλα όμως έως τώρα παραμένει ακλόνητη, σαν πανύψηλος βράχος η βουνό αμετακίνητο, ενώ οι εχθροί και διώκτες της έχουν βρεί κακό τέλος.

Εάν πράγματι είστε ζηλωτές αυτής της ιερής σοφίας και έχετε αποκτήσει σταθερό και νηφάλιο νού, τότε, ακόμη και αν καμία άλλη θεόπνευστη γραφή δεν σας έχει πείσει να αποστραφείτε αυτήν την ανίερη αντιλογία από την οποία πάσχετε, τουλάχιστον η ήττα και ο τελικός θάνατος των θεών που θεωρείτε μεγάλους, αλλά στην ουσία τους είναι ψεύτικοι, καθώς και η απότομη μεταστροφή όλων των λαών από την ειδωλολατρία προς την αγία πίστη του Χριστού, ας φανερώσουν σε σας όλη την ακατανίκητη δύναμη του Εσταυρωμένου και ας σας ωθήσουν να παραιτηθείτε από αυτήν την ανόητη αντιλογία. Σκεπτόμενοι λοιπόν με σώφρονα νού, μην θεωρείτε ως εξευτελισμό και ντροπή του Χριστού τα μαρτύρια που υπέστη, αλλά να τα θεωρήσετε ως σοφωτάτη πρόνοια του πανάγαθου Θεού, που υπερβαίνει κάθε νού και κάθε ανθρώπινο λόγο.

Σκεφθείτε λοιπόν λογικά· αν με τον θάνατό Του και αυτά τα ατιμωτικά πάθη, που ευδόκησε να υποστεί, τέλεσε αμέσως σε όλη την γη τόσο μεγάλα, θαυμαστά και θεοπρεπή έργα, είναι αυτονόητο ότι ως Θεός θα μπορούσε όλα αυτά να τα πραγματοποιήσει σε ολόκληρη την γη μοναχά με ένα Του νεύμα. Αν με τα Πάθη Του στον Σταυρό συντάραξε όλη την γη και μετέτρεψε καταμεσίς της μέρας το φως του ήλιου σε βαθύ σκοτάδι και έκανε τις πέτρες να ανοίξουν και ανέστησε από αιώνων θαμμένους νεκρούς, τότε ως Θεός μπορούσε ακόμα περισσότερο με το παντοδύναμο θείο νεύμα Του να μεταβάλει το βαθύ σκοτάδι της άθειας, δαιμονικής ειδωλολατρίας σε φως ευσεβείας· και μάλιστα τις ψυχές των ανθρώπων, που νεκρώθηκαν με το πικρό δηλητήριο του αρχέκακου και ψυχοφθόρου όφεως, να ζωντανέψει με το Άγιο Πνεύμα Του και να τις αναστήσει από τον τάφο της κακοπιστίας των ειδώλων.

Αναγνωρίζοντάς Τον λοιπόν μέσω των πράξεών Του, που τάχιστα και θεοπρεπώς διέπραξε σε όλη την γη με ελαχίστους, αγράμματους άνδρες, ως παντοδύναμο Θεό, που μόνο με την θεοπρεπή πραότητα και ησυχία εκάλεσε όλους τους ανθρώπους στο φως της ευσεβείας Του και όχι με φλογερές αστραπές η την δύναμη των όπλων η με γοητευτικά όνειρα η με τρομακτικές απειλές που τρομάζουν τους ανθρώπους και τους κάνουν να υπακούουν, δεχθείτε εύπιστα και ήρεμα τα σωτήρια πάθη Του. Δεχθείτε τα, όπως ο άρρωστος δέχεται τα φάρμακα των ιατρών, ακόμη και αν αυτά του φαίνονται δυσάρεστα, και δεν αναρωτιέται για

τα συστατικά τους ούτε τα απορρίπτει, αν επιθυμεί να γίνει γρήγορα καλά. Δείξτε και εσείς τόση υπακοή στον Θεό, όση δείχνει ο άρρωστος στον επίγειο ιατρό, και τότε θα καταλάβετε τι όφελος έχει ο Σταυρός και θα διαπιστώσετε ότι αυτός κάνει τις ψυχές των πιστών να χαίρονται και ταυτόχρονα τις αγιάζει, κάνοντάς τες φίλες του Υψίστου, πορευόμενες στον ουρανό και γευόμενες των αιωνίων αγαθών. Στον Σταυρό εναποτέθηκαν άνωθεν η Θεία δύναμις και Χάρις· η Χάρις, για να κάνει τις ψυχές των πιστών να χαίρονται και συνάμα να τις αγιάζει, και η δύναμη, για να τις καθιστά θαρραλέες στον ατέρμονα αγώνα κατά των αοράτων εχθρών. Με αυτόν οπλίστηκαν πάμπολλοι όσοι οπαδοί του ερημικού βίου και αναρίθμητα τάγματα ιερομαρτύρων, και έτσι οι πρώτοι απέφυγαν με επιτυχία την αναστάτωση της σάρκας και το κακόβουλο κυνήγι των δαιμόνων και τώρα διαμένουν στις ουράνιες κατοικίες μαζί με τα άυλα πνεύματα. Οι δεύτεροι, αγωνιζόμενοι για την διωκόμενη ορθή πίστη και, παραδίδοντας το σώμα τους σε βασανιστήρια διά πυρός και σιδήρου, καθώς και σε διάφορα άλλα μαρτύρια, δεν πτοήθηκαν, αλλά, αγνοώντας την λύσσα των απίστων, με το αίμα τους εμαρτύρησαν ενώπιον όλων για τον Εσταυρωμένο που ευδόκησε να δεχθεί τριήμερο θάνατο, επειδή Αυτός είναι και αίδιος, ύψιστος Θεός και τέλειος άνθρωπος.

Συνεπώς ο Σταυρός δεν αποτελεί σημείο ατιμώσεως, αλλά το σύμβολο της πανίσχυρης θείας δυνάμεως, όπως ακριβώς η θεραπεία δυνατών ασθενειών με απλά βότανα αποτελεί ένδειξη της σοφίας του γιατρού. Αν δεν πεισθήκατε από όλα αυτά και συνεχίζετε εξαιτίας της άμετρης ανοησίας σας να αποδοκιμάζετε τα τίμιά μας μυστήρια, δεν είναι καθόλου παράξενο, επειδή και η ελληνική φιλοσοφία ισχυρίζεται ότι ο αμαθής, που ακούει μία σοφή διδαχή, δεν μπορεί να την εφαρμόσει, όπως ο κάβουρας δεν μπορεί να μάθει να πορεύεται ίσια ή ο Αιθίοπας να γίνει λευκός, όσο και αν πλένεται. Έτσι ακριβώς και ο νούς του ειδωλολάτρη, που απολαμβάνει άνομες πράξεις και αισχρούς πόθους, δεν μπορεί ποτέ να υποταχθεί στους ευσεβείς και εναρέτους νόμους και στην διδαχή της ιερής ευσεβείας.

Γνωρίστε λοιπόν, άνδρες μου, την χριστιανική πίστη, και την αγία διδασκαλία περί του Υψίστου. Προσπαθήστε να σκεφθείτε με σώφρονα και καθαρό νού, αφού πρώτα βγάλετε από την καρδιά σας κάθε αντιλογία, επειδή δεν θα βρείτε σε αυτήν την διδασκαλία τίποτε βλάσφημο η ακάθαρτο, αξιόμεμπτο η αξιομίσητο. Εδώ δεν υπάρχει Δίας, που να παραφρονεί από ασελγή πόθο και να μεταμορφώνεται άλλοτε σε κύκνο, άλλοτε σε υψιπετή αετό και άλλοτε σε πολύτιμο χρυσό, για να κρυφθεί και να ασελγήσει επάνω σε ξένες γυναίκες η να αρπάξει τον ερωμένο έφηβο-οινοχόο, ο οποίος, αφού του άνοιξαν το κεφάλι με διπλό πέλεκυ, γέννησε από αυτό την Παλλάδα, την παρθένα με τα όμορφα μάτια, και έπειτα κατέβηκε με το σέλας των αστραπών έκαψε με αυτές την Σεμέλη και έκρυσε το νήπιο που του γέννησε αυτή στον μηρό του. Δεν υπάρχει εδώ ο χρυσόμαλλος Φοίβος που έπαιζε με τον έφηβο και σκότωσε τυχαία τον αγαπημένο του με τον δίσκο. Δεν υπάρχουν εδώ ούτε οι τρεις θεές που μάλωσαν για ένα μήλο, μήτε η Αφροδίτη που ασελγήσει με τον Άρη και οι θεοί που πολεμούν ρίχνοντας ακόντια ο ένας στον άλλον. Τίποτε τέτοιο θεομίσητο δεν θα βρείς πουθενά σε όλη την χριστιανική διδασκαλία· αλλά εδώ υμνείται ένας Θεός μόνος σε Τρεις Υποστάσεις, Αυτός που δεν έχει αρχή και τέλος, ο Κύριος Παντοκράτωρ, που εμπεριέχει τα πάντα και προνοεί για όλη την δημιουργία Του, την ορατή και άορατη. Ο πάνσοφος, ο πανάγαθος, ο απεριόριστα γενναιόδωρος, το Φως, η Θέληση, η Ζωή και η αιωνία Προστασία, που πολύ αποστρέφεται τους ασεβείς, τους αδίκους, τους αισχρά ζώντες κερδοσκόπους, τους ακολάστους και όλους τους υπερηφάνους, τους οποίους και καταδικάζει σε αιώνια βάσανα, στο καταχθόνιο πυρ, για να τους κατατρώγουν παντοτεινά τα σκουλήκια.

Ο Θεός όμως επαινεί όσους τηρούν την σωστή πίστη και ακολουθούν την αρετή, και ιδιαίτερα αυτούς που συγκινούνται από τα δάκρυα των φτωχών. Αυτούς ανταμείβει για τις αρετές τους και τους καθιστά μετά θάνατον ουρανίους πολίτες, τους φωτίζει αιωνίως με το θείο φως και χαρίζει σε αυτούς την απόλαυση των αρρήτων αγαθών Του, που ποτέ δεν είδε μάτι και ποτέ δεν άκουσε αυτί, ούτε αισθάνθηκε ποτέ καρδιά ανθρώπου. Εκεί βρίσκεται η θεία χαρά και η αγαλλίαση, η ατελεύτητη ζωή και η ατέρμονη γνώση της σοφίας. Δεν το ισχυριζόμαστε και δεν το φρονούμε μόνο εμείς - άξιοι άνδρες! - αλλά οι ίδιοι οι πρώτοι διδάσκαλοι της φιλοσοφίας σας φρονούσαν έτσι και για τον ίδιο τον Κύριο των πάντων και για την δικαία και φοβερή κρίση Του και για τα βάσανα της κολάσεως. Τα έχουν γράψει ακόμα και στα κείμενά τους, μολονότι δεν τα είχαν κατανοήσει στον τέλειο βαθμό.

Ο Θεός δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς τον Λόγο και το Πνεύμα, που είναι ίσοι και ομοούσιοί Του, όπως ούτε ο ήλιος χωρίς την θερμότητα και τις ακτίνες του, ούτε

η νοερή ψυχή χωρίς τον νού και τον λόγο. Όπως πρέπει να πιστεύετε ότι Αυτός είναι ένας στην ουσία Του, έτσι πρέπει και να Τον ομολογείτε ως τρισυπόστατο, αλλά και ως ασυναίρετα συνηρημένη ύπαρξη. Η κατανόηση αυτής της ενώσεως υπερβαίνει κάθε ανθρώπινο νού και λόγο. Αρμόζει επίσης να σκεπτόμαστε την μακαριότητα που αναμένουμε μετά τον θάνατο ως μια κατάσταση που δεν θα την γευθούν μόνο οι γυμνές ψυχές μας στον κάτω κόσμο, στον ανθισμένο λειμώνα, όπως ισχυρίζεται η μυθική Καλλιόπη, αλλά θα γίνει αυτό, όπως έχει κηρύξει ο ίδιος ο Κύριος όλων, αφού οι ψυχές ενωθούν ένδοξα με τα σώματά τους, τα οποία με το πρόσταγμα του Θεού θα αναστηθούν φωτεινά και άφθαρτα, όταν Αυτός κατέλθει από τον ουρανό και κρίνει όλους τους ανθρώπους. Οφείλουμε μάλιστα να πιστεύουμε ακλόνητα με την καρδιά μας και να κηρύττουμε θαρραλέα με τα στόματά μας ότι ο παντελεήμων Κύριος όλων, που έφερε τα πάντα από την ανυπαρξία στην ύπαρξη μόνο εξαιτίας της αγαθοσύνης Του, λυπήθηκε το φτωχό γένος των ανθρώπων που πέθαινε από την πλάνη της ειδωλολατρίας και καταστρεφόταν από την ασέβεια και τις αναρίθμητες ανομίες σαν κοπάδι αλόγων ζώων, και για τον λόγο αυτόν έστειλε για βοήθεια στο φτωχό ανθρώπινο γένος τον μονογενή Υιό Του, τον Λόγο, που είναι ομοούσιος με αυτόν, και έχει την ίδια άρρητη δύναμη, για να το απελευθερώσει από κάθε ασέβεια και τα άθεα είδωλα και να τον οδηγήσει στην αληθινή οδό και να το εισάγει στο φως της ορθής πίστεως. Εξάλλου, στην αμέτρητη θεία αγαθοσύνη, ήταν πολύ πρόπον να μην περιφρονήσει την εικόνα Της, αλλά να την βοηθήσει, εφ' όσον ανελέητα καταστρεφόταν από τις διάφορες πλάνες των ολεθρίων δαιμόνων.

Όλα αυτά που υπάρχουν και είναι αξιόλογα, πολύτιμα και κατάλληλα για τροφή και απόλαυση, στόλισμα και ίαση από διάφορες ασθένειες στην γη, στην θάλασσα και στις λίμνες· ο ήλιος ακόμη, το φεγγάρι και τα άστρα, ο εύκρατος αέρας, η βροχή που μαλακώνει την γη, όλα αυτά τα έπλασε από την μεγάλη φιλανθρωπία Του Αυτός ο πανάγαθος, τιμώντας την εικόνα Του και προσελκύνοντάς την με όλα αυτά στην αγάπη και την γνώση Του. Από αυτά φαίνεται ότι το δημιούργημα που αποτελείται από χύμα και ψυχή, δηλαδή ο άνθρωπος, είναι γι' Αυτόν το πιο τιμημένο δημιούργημά Του. Γι' αυτόν τον λόγο, όταν με τον φθόνο του κακοβούλου και ολεθρίου δαίμονα ο άνθρωπος αποπλανήθηκε και κατακρημνίσθηκε από τις αναρίθμητες πλάνες του σε έσχατη ατίμωση, ο Δημιουργός δεν άντεξε να τον βλέπει να πεθαίνει κατ' αυτόν τον άθλιο τρόπο.

Παρακινούμενος λοιπόν από την άρρητη ευσπλαχνία Του και υπακούοντας πατρικά στην ελεημοσύνη Του - ω, πόση θεία αγάπη! - έσπευσε ο ίδιος να σώσει το δημιούργημά Του, λαμβάνοντας εξ ολοκλήρου την δική μας μορφή, με την οποία έζησε άγια και αναμάρτητα ως άνθρωπος και ενίκησε στην έρημο τον αρχέκακο και ολέθριο εχθρό. Τρεις φορές εκείνος προσπάθησε να Τον βάλει σε πειρασμό με τα τρία κύρια πάθη, από τα οποία γεννιούνται όλα τα άλλα πάθη, δηλαδή την αδηφαγία, την ματαιοδοξία και την φιλαργυρία, που ιδιαίτερα εύκολα αιχμαλωτίζουν όλους τους ανθρώπους. Επιπλέον μετέδωσε στους μαθητές Του τα

μυστήρια της αληθούς ευσεβείας, για να μπορούν οπλισμένοι με αυτά να γκρεμίζουν χωρίς κόπο τον κακόβουλο όφη που πάντα πολεμάει εναντίον τους. Αφού δέχθηκε εκούσια τον θάνατο ως άνθρωπος, με την δύναμή Του συνανέστησε από τους τάφους όλους τους αληθινούς πιστούς, τους φυλακισμένους στον Άδη και τους εισήγαγε στην πολυπόθητη Εδέμ. Ο ίδιος δε, αφού αναλήφθηκε με την σάρκα Του ως νικητής του θανάτου και κατακτητής του Άδη, κάθισε δεξιά του Πατρός στον θρόνο της δόξας Του, από όπου περιμένουμε να έλθει και πάλι ως Κριτής.

Αυτές είναι, αξιότιμοι άνδρες, με συντομία, οι κυριότερες και γνωστότερες διδαχές και ιδέες που έχουμε εμείς οι χριστιανοί. Και αυτές δεν γράφτηκαν με συνηθισμένο ύφος βιβλίων, αλλά με αλήθεια και δύναμη και είναι φωτεινότερες και από αυτόν ακόμη τον ήλιο. Ο Κύριος, που είναι η πηγή της ελεημοσύνης και της αγαθοσύνης για όλους, επιθυμώντας να ωφεληθούν στον νού αναμάρτητα όλοι γενικώς -και οι σοφοί και οι πιο απλοί άνθρωποι- ευδόκησε με το θείο νεύμα Του όλα αυτά να γραφούν απλά. Μην περιφρονείτε αυτές τις διδαχές, επειδή δεν γράφτηκαν με αθηναϊκή ευγλωτία, αλλά κατανοώντας με σώφρονα νού ασφαλώς την δικαιοσύνη, την τιμιότητα, την θεοπρέπεια και την σοφία τους, δοξάστε τον Θεό που φιλανθρώπως τα τακτοποιεί όλα προς όφελος κάθε ανθρώπου. Η τελειότητα της σοφίας εξάλλου δεν συνίσταται στην ευγλωττία, την αφθονία και την πληθώρα όμορφων και περιπλόκων ρητών και στην αγόρευση πολυπλόκων φράσεων, δανεισμένων από τους αρχαίους ενδόξους άνδρες. Καθόλου! Όλα τούτα σβήνουν γρήγορα με το τέλος της παρούσας ζωής, όπως και οι υπόλοιπες εφήμερες απολαύσεις.

Η αληθινή μακαριότητα και η τελειότητα συνίστανται στο να αφθονούν μέχρι τέλους, εκτός από αυτά τα χαρίσματα, και η αληθινή πίστη, τα τίμια ήθη και ο αξιέπαινος βίος, ο στολισμένος με σωφροσύνη και νομιμότητα, η αγία πραότητα και η ταπεινοφροσύνη. Όλα αυτά μπορούν να μας ενώσουν με τον υψηλότερο πόθο, τον οποίο είναι αδύνατο να εκπληρώσει κανείς με άλλον τρόπο εκτός από την παντοτινή θερμή αγάπη προς την αληθινή πίστη και το βίωμα της τιμίας ζωής και κάθε αρετής, των οποίων ακλόνητο θεμέλιο είναι η αγνή πίστη. Αυτήν ακριβώς προσπαθήστε να αποκτήσετε, τίμιοι άνδρες, αφού απορρίψετε την υπερηφάνεια, με την οποία ο νούς σας έχει συμφιλιωθεί μέσω της ελληνικής φιλοσοφίας, και της οποίας το τέλος είναι ο αιώνιος θάνατος και ο κάτω κόσμος. Η ελληνική σοφία φαίνεται να στήνει περίτεχνα την ευταξία των ηθών και διάφορες άλλες αρετές, με τις διηγήσεις για τις αισχρές πράξεις των θεών της. Αυτοί παρουσιάζονται να παραφρονούν ασελγώντας με εφήβους και ξένες γυναίκες. Να απολαμβάνουν τις μάχες και τους πολέμους, να λαμβάνουν μέρος σε φόνους και απάτες και να διασκεδάζουν πίνοντας κρασί και μεθώντας. Η ελληνική σοφία, αντίθετα με αυτό που δείχνει ότι προσπαθεί, πείθει τους ανθρώπους να αγαπούν τα διάφορα

αμαρτήματα και να τα διαπράττουν. Η μήπως δεν είναι γεμάτα με τέτοιου είδους διηγήσεις, τίμιοι άνδρες μου, τα βιβλία που θεωρείτε ένδοξα και που, αν αφαιρέσουμε από αυτά την ευγλωττία και την περίπλοκη σύνθεση του λόγου, αξίζουν μόνο την περιφρόνησή μας; Αυτά τα θαυμάσια βιβλία των μεγαλυτέρων σοφών σας τότε θα αποδειχθούν αποτρόπαια λάσπη, επειδή περιέχουν δείγματα κάθε αμαρτίας. Πως μπορεί λοιπόν κανείς βάσει αυτών να ακολουθήσει τον συνετό και όσιο βίο; Κανείς δεν περιμένει να τον κατακρίνουν για την ζωή που πέρασε στην ασέβεια, αφού αυτοί οι πάνσοφοι άνδρες σας επαινούν τους μεγάλους θεούς σας ως αυτούς που διέπραξαν το ίδιο. Η σοφία σας είναι μόνο ικανή να αναπτύσσει στους οπαδούς της την υπερβολική υπερηφάνεια και να διδάσκει ότι η κενή στην ουσία της δόξα, που αποδίδεται στους ανθρώπους, αποτελεί την αποκορύφωση της απολαύσεως, ωθώντας τους να επιδιώκουν αυτήν την απόλαυση με κάθε τρόπο. Ας λένε ο Χρύσιππος και ο Επίκουρός και όλοι οι άλλοι άνδρες οι τιμώμενοι από σας, που μόνο με την ευγλωττία τους ύμνησαν τις ιερές αρετές, όπως φαίνεται από τα συγγράμματά τους που περιέχουν την πλήρη ακολασία. Από αυτούς τους αρχαίους μαινομένους ζηλωτές ο ένας κατασπαράχθηκε από αιμοβόρα σκυλιά, ενώ ο άλλος, μολονότι οι οπαδοί του προσπάθησαν με τα εύγλωττα συγγράμματά τους να τον καταστήσουν γνωστό στις μεταγενέστερες γενεές, τελικώς, ω ακόλαστοι και ανόητοι, την κενόδοξη σοφία του την άφησαν στις μετέπειτα γενεές ως δείγμα κάθε κακίας. Καλύτερα θα ήταν γι' αυτούς, αν έφευγαν από αυτήν την ζωή χωρίς καμία διδαχή, προκειμένου να γίνουν διδάσκαλοι κάθε κακού για όλους τους μαθητές τους εξαιτίας της πολλής τους γνώσεως, αφού με τα συγγράμματά τους παρασύρουν συνεχώς αναρίθμητο πλήθος στον καταχθόνιο γκρεμό της καταστροφής.

Είναι καλό, και μάλιστα πάρα πολύ καλό, άνδρες μου, να γίνεστε σοφότεροι με κάθε λόγο, γνώση και ιερή σοφία. Αλλά με όλα αυτά πρέπει να γίνεστε και πλουσιότεροι στην ορθή πίστη, κοσμούμενοι με τα καλά ήθη. Όλα αυτά γίνονται με σκοπό την αιωνία δόξα και την ακόρεστη απόλαυση της άρρητης θείας αρετής και όχι προς αδηφαγία η απόκτηση κενής δόξας η επαίνου, όπως νομίζουν μερικοί κακοήθεις και ανόητοι ματαιόδοξοι και κοιλιόδουλοι. Σε αυτό συνίσταται, πράγματι, η τελειότητα του ζηλωτή της ιεράς σοφίας, για να ενωθεί με τον τελικό σκοπό των επιθυμιών του (δηλαδή με τον Θεό). Δεν ενδιαφέρεται για την γνώση των ανόητων και άχρηστων μύθων ούτε για την περίτεχνη ακαδημαϊκή υψηλοφροσύνη, αλλά για την συνεπή τήρηση των θεοπνεύστων εντολών και την ταπεινή και αγαθή φρόνηση της ψυχής, στην πολύχρονη υπομονετική πραότητα και την ειλικρινή προς όλους τους ανθρώπους αγάπη. Χάρη σε όλες αυτές τις αρετές ο άνθρωπος, που δημιουργήθηκε με το χέρι του Θεού κατ' εικόνα και ομοίωσή Του, μπορεί σύντομα να φθάσει πάλι στην αρχική του δόξα. Η ανταμοιβή για όλα αυτά δεν είναι ανθρωπίνη και εφήμερη, αλλά ο αιώνιος έπαινος από τον Ύψιστο, ενώ αποτέλεσμά της είναι η απόλαυση της ίδιας της θείας αγαθοσύνης στους ιερούς κόλπους των εναρέτων. Επομένως, ας μην πλανηθούμε ανόητα από την γλύκα της ελληνικής ευγλωττίας, για να μη μείνουμε στο σκοτάδι της ασεβείας, αλλά με όλη την ψυχή μας ας αποστραφούμε την κρυμμένη μέσα της άθρη πλάνη. Να βρούμε λοιπόν την άμωμη ευαγγελική αλήθεια και, αφού γνωρίσουμε μέσω αυτής τον μόνο

άναρχο και αιώνιο και υπέρ πάντων βασιλεύοντα πανάγαθο Θεό, ας γονατίσουμε κατά γης και ας προσευχηθούμε σε Αυτόν λέγοντας: «Ελέησον, Βασιλεύ, τους δούλους Σου!».